

A photograph of three young women standing in a school hallway, giving thumbs up. They are positioned in front of a row of green and white lockers. The woman on the left has long brown hair and is wearing a red knitted scarf and a light blue shirt. The woman in the middle has dark hair pulled back and is wearing a light green blouse. The woman on the right has short brown hair, wears glasses, and a red jacket over a yellow shirt. In the background, other students are visible, and a large grey pillar is on the left side of the frame.

Leefbaarheidagenda 2025

Werken aan leefbaarheid in onze buurten en dorpen

Leefbaarheidsagenda 2025

Werken aan leefbaarheid
in onze buurten en dorpen

september 2013

Zou het niet fantastisch zijn als we met een glazen bol al even in de toekomst konden kijken? Helaas is dat niet mogelijk. We kunnen wel alvast nadenken en beschrijven hoe we onze omgeving in de toekomst willen zien. Daarom heeft de gemeente samen met tal van inwoners haar ambities beschreven en gebundeld in de Stadsdeelprogramma's 2013-2016 en de Leefbaarheidagenda 2025. In deze uitgave leest u over 'het waarom' van de leefbaarheidagenda en wat we willen realiseren voor de toekomst.

[LEES VERDER >>](#)

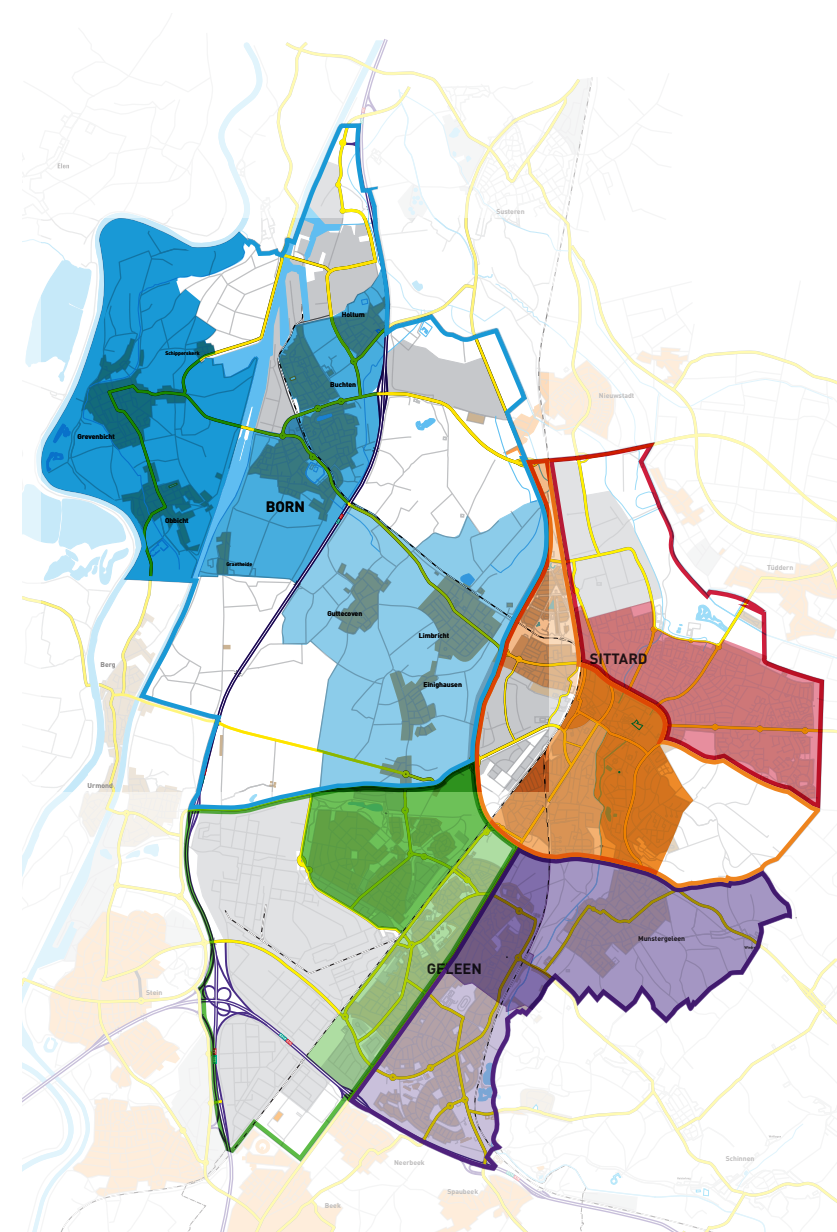
WAT IS DE LEEFBAARHEIDAGENDA?

De Leefbaarheidsagenda 2025 geeft aan hoe we ervoor zorgen dat het prettig wonen is in de dorpen en buurten. We richten ons uiteindelijk op het jaar 2025. Maar we slaan natuurlijk geen twaalf jaar over. Nú al willen we samen met onze inwoners en partners werken aan het leefbaar en aangenaam houden van de buurten en dorpen. De leefbaarheidsagenda is ons houvast om dat doel te behalen.

De agenda geeft de richting aan. Het gemeentelijk beleid houdt rekening met allerlei maatschappelijke ontwikkelingen. De agenda is opgebouwd rond vier thema's, namelijk:

1. Wonen & zorg
2. Leefomgeving, bereikbaarheid, veiligheid
3. Maatschappelijke voorzieningen en vitale verenigingen
4. Economische voorzieningen

In de leefbaarheidsagenda is de gemeente niet meer opgedeeld in stadsdelen, maar in 12 clusters van buurten en dorpen. Buurten met vergelijkbare opgaven zijn samengevoegd tot een cluster. Daardoor kunnen zaken die een buurt raken van dichtbij besproken worden.

WAAROM EEN LEEFBAARHEIDAGENDA?

Trends

Als we gaan nadenken over hoe we onze gemeente willen zien in de toekomst, dan moeten we rekening houden met trends en ontwikkelingen in de wereld om ons heen. Denk bijvoorbeeld aan technologie en ICT, economie, werk en ontwikkelingen in aantal en samenstelling van onze bevolking.

We verwachten dat de komende generatie:

- mondiger, kritischer en individualistischer wordt.
- meer zelf wil kiezen: instituties zijn minder bepalend.
- meer zal netwerken: intensivering (online netwerken) en informalisering.
- meer differentiatie kent: cultuur, leefstijlen, subgroepen.
- vrijwilligerswerk en verenigingen worden meer ad hoc.

Veranderende rol overheid

Europa zit in een recessie, financieringstekorten moeten worden verminderd. En gaat er geld naar bijvoorbeeld wonen of zorg, dan moeten de investeringen zo duurzaam mogelijk zijn. Bijvoorbeeld: de rijksoverheid wil alle taken op gebied van zorg (AWBZ/Jeugdzorg) overdragen

aan de gemeente en rekent daarbij op grote besparingen. Door doelgericht werken, maar ook door afschaffen van toeslagen, vergoedingen enz. Ook lokale overheden, zoals gemeenten en provincies moeten meer loslaten waar dat kan en alleen ingrijpen waar het moet. Als overheid willen we niet meer regelen en uitvoeren wat inwoners zelf beter kunnen. We zoeken daarom naar een nieuwe rolverdeling in de samenleving. De overheid is daarbij dienstverlener en regisseur, die zorgt voor goede voorwaarden. Daardoor zijn de inwoners beter in staat om eigen initiatief en eigen verantwoordelijkheid op te pakken.

Deze trend zorgt ervoor dat onze samenleving overgaat van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. De kleiner wordende overheid slaat een nieuwe weg in en stimuleert burgers om mee te doen (burgerparticipatie) en initiatieven te nemen.

Invloed op leefbaarheid

Al deze trends en ontwikkelingen hebben invloed op de leefbaarheid in de wijken en buurten. Het verenigingsleven en de voorzieningen (zoals winkels en scholen) in de stad, de buurten en de dorpen komen verder onder druk te staan. We zien bijvoorbeeld dat mensen minder naar de buurtwinkel gaan.

Eerder zagen we dit bij postkantoren en banken. We kunnen dus verwachten dat meer buurtwinkels en voorzieningen verdwijnen. Dat is nadelig voor minder mobiele inwoners, jonge gezinnen, ouderen en zorgbehoevenden. De leefbaarheidagenda 2025 speelt in op deze ontwikkelingen.

HOE IS DE LEEFBAARHEIDAGENDA TOT STAND GEKOMEN?

Werkatelier 1

In 2011 en 2012 zijn per cluster van buurten werkateliers gehouden. Buurtplatforms, buurtbewoners, maatschappelijke instellingen, ondernemers gingen met elkaar en de gemeente in gesprek. Om te zorgen voor meer begrip en draagvlak hebben we ingezet op een bredere betrokkenheid. Samenwerking tussen de partners in de buurt is een basisvoorwaarde voor actief burgerschap. Per cluster werd een bijeenkomst gehouden waarin twee vragen centraal stonden:

- In 2025 leef ik prettig in mijn buurt omdat!
- Mijn bijdrage aan een prettige buurt is.....!

Deelnemers hebben hun ideeën kunnen inbrengen. Meninge n zijn besproken en uitgediept.

 De verslagen kunt u vinden op de website.

Leefbaarheidonderzoek

In het voorjaar van 2013 is een grootschalig leefbaarheidonderzoek gehouden. Hierbij zijn vragen over de ontwikkelingen rond basiskwaliteit leefbaarheid voorgelegd aan onze inwoners. Sittard-Geleen telt 74.391 inwoners ouder dan 18 jaar.

Met een steekproef zijn per cluster 1.000 mensen uitgenodigd (15,7 %). In totaal 12.000 mensen dus. In totaal hebben 2.422 inwoners meegedaan. Dat is ruim 20,2% van de benaderde inwoners.

► [Detailinformatie vindt u op onze website](#)

Werkatelier 2

De uitkomsten van het onderzoek zijn per cluster besproken en getoetst in een tweede ronde werkateliers. De aanwezigen hebben invulling gegeven aan de specifieke aandachtspunten per cluster en daarbij benoemd wat volgens hen voor de toekomst nodig is.

Maatschappelijke stage

Om meer jongeren erbij te betrekken hebben leerlingen van Trevianum een eigen visie op een leefbare toekomst gegeven via een Maatschappelijke Stageproject. De uitkomsten hiervan staan ook op de website.

► [De uitkomsten hiervan staan ook op de website.](#)

OPBRENGST

Actief burgerschap

Buurtbewoners hechten sterk aan de identiteit van hun buurt en voelen zich ook erg betrokken met hun andere buurtgenoten. Ontmoeten kan overal, maar toch vinden de meeste activiteiten en ontmoetingen plaats buiten het gemeenschapshuis of sportterrein. Hoe groot de behoefte bij jongeren daarvoor is in de toekomst, kunnen we nu nog niet zeggen. Mensen worden ook ouder, moeten langer werken en meer burenhulp, mantelzorg en vrij-

willigerswerk doen. De overheid wil actief burgerschap stimuleren. Dat mensen meer gaan doen in en voor de maatschappij. Dat is niet vanzelfsprekend, omdat burgers zelf het initiatief moeten nemen. De groep vrijwilligers wordt ook kleiner en ouder. Bovendien krijgt deze steeds meer taken. We zien een taak voor de overheid om iets terug te doen voor deze actieve burgers.

Uitgangspunten

Het doorlopen traject heeft laten zien dat de volgende uitgangspunten worden onderschreven:

- Wordt een voorziening goed gebruikt, dan is er draagvlak en heeft deze bestaansrecht. (bijvoorbeeld scholen)
- Activiteiten en verenigingen waar nodig en mogelijk bundelen in bestaande voorzieningen / gebouwen. (vb. voetbalclubs)
- Gebouwen multifunctioneel gebruiken.

LEEFBAARHEIDAGENDA EN STADSDEELPROGRAMMA'S

Wat is nu precies het verschil tussen de leefbaarheidagenda en de stadsdeelprogramma's? In de leefbaarheidagenda schetsen we de toekomst in 2025 voor de hele stad.

Gaan we werken op het niveau van buurten en wijken, dan vraagt dat maatwerk. Dat maatwerk staat beschreven in de stadsdeelprogramma's 2013-2016. U leest daarin per cluster welke richting we uit willen en hoe we dat gaan doen.

 Stadsdeelprogramma's Sittard-Geleen

AAN DE SLAG MET DE LEEFBAARHEIDAGENDA

Op stedelijk niveau

Op het niveau van de hele stad, zetten we in op een zogenaamde 'aanvallende strategie'. Dat betekent: inzetten op kwaliteit om de aantrekkingskracht van de gemeente en de regio te verbeteren.

Het accent ligt op de campusontwikkeling op Chemelot, de Sportzone Limburg en het Cultuurbedrijf. In het Cultuurbedrijf bundelen we allerlei culturele functies met een overkoepelende artistieke programmering. Dit moet leiden tot een eigen cultureel gezicht in Sittard-Geleen. Dat geldt ook voor het vernieuwde centrum voor de popmuziek met de naam: Volt.

Een ander accent is de concentratie van het winkelaanbod in de stedelijke centra en levensvatbare wijkwinkelcentra. Voor de dagelijkse boodschappen hebben winkels een verzorgingsgebied nodig van ca. 10.000 inwoners. Op die schaal kunnen winkelgebieden optimaal inspelen op de markt(vraag).

In wijken en dorpen

Voor onze wijken en dorpen zetten we in op een zogenaamde aanpassingsstrategie. Om de leefbaarheid daar aan te pakken, leveren we lokaal maatwerk.

Daarvoor zullen we:

- Tradities en sterke punten koesteren per kern.
- Inzetten op actief burgerschap en participatie.
- Maatschappelijke en (basis)voorzieningen over de kernen spreiden.
- Voorzieningen delen met andere kernen
- Een goed aanbod bieden van activiteiten voor alle doelgroepen.
- Een (wijk)cultuurcentrum in elk stadsdeel hebben met bijpassende faciliteiten, zoals boekenuitleen en culturele activiteiten.
- Verenigingen blijven ondersteunen. (sport, cultuur etc.).
- Wijkteams en buurtservice: klussendienst, boodschappenservice, etc. stimuleren.

Binnen de drie thema's

Zoals gezegd, wordt in de leefbaarheidagenda een verdeling gemaakt in drie thema's, namelijk:

1. Wonen & zorg
2. Leefomgeving, bereikbaarheid, veiligheid
3. Maatschappelijke voorzieningen en vitale verenigingen
4. Economische voorzieningen

Per thema laten we op hoofdlijnen zien waar we naartoe willen. De stadsdeelprogramma's beschrijven de specifieke richting per stadsdeel en cluster.

 Stadsdeelprogramma's Sittard-Geleen

1. WONEN & ZORG

Wonen in de centra van Sittard en Geleen

- Wonen dichtbij stedelijke en culturele voorzieningen in Sittard en nabij winkels en dienstverlening in Geleen aantrekkelijk maken.
- Meer mensen aantrekken voor wonen in het centrum: bijvoorbeeld studentenstudio's en wonen boven winkels.

Minder en groener

- Slopen van verouderde woningen en minder woningen terugbouwen.
- Versterken van de historische lintbebouwing.
- Groen en water in de stad versterken.
- Meer aandacht voor het landschap in het buitengebied.

Behouden van leefbaarheid

- Samenbrengen van maatschappelijke voorzieningen op het gebied van wonen en zorg.
- Nieuwe bestemming voor leegstaande, vaak monumentale gebouwen.
- Tijdelijk gebruik en inrichting van braakliggende terreinen samen met bewoners en omwonenden.
- Toekomstige woningbehoeften voor zorggeschikten, ouderen en starters toepassen op bestaande woningen

Bevorderen kwaliteit wonen door eigenaar/bewoner

- Aanpassen van de bestaande woningen (huur en koop), gericht op duurzaam en levensloopbestendig wonen.
- De bestaande woningvoorraad opwaarderen (huur en koop) door bijvoorbeeld verbouwen, aanbouwen of aanpassingen.

Ondersteuning en participatiebevordering

Om ervoor te zorgen dat kwetsbaren en ouderen goed blijven meedoen aan de samenleving, wordt op wijkniveau ondersteuning geboden. We verbinden vraag en aanbod in de buurt door samenwerking met daar werkzame partners. Voor de meest kwetsbaren blijft een goed vangnet nodig. Ons uitgangspunt blijft dat inwoners in eerste instantie zelf bepalen wat ze nodig hebben en zelf meezoeken naar, en -werken aan een oplossing.

2. LEEFOMGEVING, BEREIKBAARHEID, VEILIGHEID

Leefomgeving

We willen in de gemeente een basiskwaliteit garanderen in de openbare ruimte. Die basiskwaliteit is gebaseerd op de begrippen schoon, heel en veilig. Maar met beduidend minder inwoners en middelen, wordt het lastig om de basiskwaliteit te garanderen. Daarom stemmen we nu de kwaliteit meer af op het gebruik van de openbare ruimte. We onderscheiden vijf gebiedstypen: stadscentra (Sittard, Geleen en Born), woonwijken, hoofdwegen, bedrijventerreinen en buitengebied. Per gebiedstype is een beheerniveau vastgesteld: hoog, basis of laag.

- De stadscentra vormen het visitekaartje met een bijpassend hoog beheerniveau.
- Het buitengebied heeft een recreatieve functie met een laag beheerniveau en natuurlijk beheer.
- De overige gebiedstypen worden op basisniveau onderhouden.

Het beleid is verder gericht op het versterken van wijkgerichte communicatie, bijvoorbeeld met het gebruik van nieuwe media. En verder op het werken met wijkteams en het actiever betrekken van bewoners, bedrijven en instellingen bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte.

Buurtbewoners beheren mee

- Binnen de vastgestelde beheerniveaus kunnen de accenten per wijk verschuiven, afhankelijk van de bereidheid van inwoners om te participeren. In de ene wijk helpen bijvoorbeeld meer bewoners mee met het beheren van de openbare ruimte dan in een andere wijk.
- Meewerken in de openbare ruimte door bewoners kan op éénmalige basis, maar ook op meer structurele basis. Eénmalig is bijvoorbeeld een actie zoals Nederland Schoon. Het adopteren van een groenvak is een voorbeeld van structureel meebeheren.
- Bewoners kunnen meedoen met kwaliteitmetingen en deelnemen aan het bespreken van behaalde resultaten. Door voorbeelden uit de openbare ruimte zo te bespreken, komen we steeds meer te weten over de kwaliteit van de uitgevoerde onderhoudstaken.
- Bij de herinrichting van een straat, plein of parkje betrekken we bewoners bij het inrichten van de plek.

Bereikbaarheid

Zijn we als stad goed bereikbaar, dan is dat gunstig voor onze economie. Het in goede banen leiden van het verkeer is belangrijk voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Hiervoor zijn in het traject van de Leefbaarheidagenda 2025 geen nieuwe plannen opgesteld. We blijven inzetten op het

zo goed mogelijk benutten van de bestaande infrastructuur. Dat doen we door dynamisch verkeersmanagement (onder andere groene golf) en parkeerroute informatie (systeem). Daarnaast worden diverse verkeerslichten vervangen door rotondes en ongelijkvloerse kruisingen. Verder besteden we speciale aandacht aan kwetsbare verkeersdeelnemers. Kernnen zijn aangewezen als 30km-zone en sommige wegen in het buitengebied zijn of worden ingericht als 60km-weg.

Veiligheid

Alle partners willen dat bewoners zich zo veilig mogelijk voelen. Dat vraagt maatwerk bij inrichting en beheer van de openbare ruimte. Maar ook op het gebied van sociale veiligheid (voorkomen overlast en criminaliteitsbestrijding) in risicogebieden en rondom jeugd en jongeren. Buurtbewoners vinden het belangrijk dat de wijkagent zichtbaar is in de buurt. Met onze partners proberen we dat op te lossen door een wijkgerichte en persoonsgerichte aanpak.

Hoe verbeteren we de veiligheid?

Gemeentebrede aanpak:

- Het aanpakken van de fysieke veiligheid: externe veiligheid rond bedrijven, crisisbeheersing, brandbestrijding, verkeersveiligheid, constructieve veiligheid van

gebouwen en veiligheid bij evenementen. De focus ligt op het voorkomen van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

- Het aanpakken van veelvoorkomende criminaliteit, met als focus geweld, inbraak en overvallen.
- Het aanpakken van de georganiseerde criminaliteit, met als prioriteit drugs.
- Verbeteren sociale veiligheid, met als prioriteit de aanpak van overlast en verloedering.

Persoonsgerichte aanpak:

- Preventieadvies voor elk slachtoffer van een woninginbraak of overval.
- Huisverbod bij huiselijk geweld en nazorgtraject voor elk slachtoffer.
- Handhavingstraject bij elk pand waar drugs wordt gevonden.
- Aanpak veelplegers.

Wijkgerichte aanpak:

- Jaarlijks inventariseren van prioriteiten voor inzet van toezicht en handhaving.
- Voorlichting over preventiemogelijkheden inbraken of overvallen (naar behoefte).

3. MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN EN VITALE VERENIGINGEN

Maatschappelijke voorzieningen

Onder maatschappelijke voorzieningen verstaan we: gemeenschapshuizen, sportaccommodaties en basisonderwijsvoorzieningen. Ook besteden we binnen dit thema aandacht aan vitale verenigingen. Dit zijn doorgaans de gebruikers van de maatschappelijke voorzieningen.

Sittard-Geleen heeft een uitgebreid en gespreid aanbod van gemeenschapsvoorzieningen, buiten- en binnensportfaciliteiten. Er zijn zichtbare verschillen in kwaliteit, gebruik en bezetting, beheersvormen, eigendom en financiering. Het voorzieningenniveau in de directe omgeving speelt een steeds kleinere rol in de beleving van leefbaarheid. De woonbuurt is de uitvalsbasis. Van daaruit is het vanzelfsprekend om per fiets of met de auto naar het werk, de winkel, de sportclub of vrienden te gaan.

Bevolkingskrimp leidt tot leegloop en daarmee tot een overschot aan gemeentelijke accommodaties en voorzieningen. Dit dwingt ons tot maatregelen. De voorzieningen voldoen (nog) niet aan de toekomstige behoefte. De gemeente wil daarom fors investeren (onderhoud, vernieuwing), bij voorkeur in bestaande accommodaties.

Investeringen worden over een lange termijn afgeschreven. We investeren daarom alleen als een voorziening daardoor toekomstbestendig wordt.

Hoe zorgen we voor een goed voorzieningenaanbod?

1. Afstemmen op gebruik

- a. Spreiding: per functie (winkel, onderwijs, sport, cultuur etc.) stellen we vast op welke schaal deze het beste tot zijn recht komt: per wijk of dorp, cluster, stadsdeel, stad, regio of bovenregionaal.
- b. Kwantiteit: afgestemd op wat in de toekomst nodig is (demografie) en de beschikbare middelen (financieel).
- c. Exploitatie: bezettingsgraad en vrijwilligersinzet bepalen mede de gemeentelijke inzet en bijdrage.

2. Kwaliteit: we zetten in op duurzame kwaliteit.

Dat betekent het terugbrengen van het aantal voorzieningen (en de financiering daarvan). Daardoor kunnen zorgen dat de resterende voorzieningen duurzaam worden en blijven.

3. Samenwerking: tussen gemeente en strategische partners.

Denk aan een combinatie van diensten in wijksteunpunt, cultuurhuizen, onderwijs, zorg, corporaties.

4. Financiën:

Inkomsten en uitgaven moeten met elkaar in evenwicht zijn. Voor gemeentelijke eigendommen geldt, dat de huur de kosten moet dekken.

Vitale verenigingen

Sittard-Geleen kent een rijk verenigingsleven. Met onze inwoners hechten wij veel waarde aan verenigingen vanwege contact, ontmoeting en hun rol voor de leefbaarheid in buurten, dorpen en kernen.

Wat gaan we doen voor vitale verenigingen?

- Verbeteren van de huidige ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen.
Daarvoor ontwikkelen we een nieuw ondersteuningsaanbod dat geschikt is voor de toekomst: gericht op meer samenwerking, nieuwe taken en nieuwe vrijwilligers.
- Via het Cultuurbedrijf en de Sportstichting ondersteunen we culturele en sportverenigingen. Denk bijvoorbeeld aan PR en marketing, administratie, ticketing en podiumfaciliteiten.
- Verenigingen stimuleren en meehelpen om kwetsbare doelgroepen toe te laten, actief te benaderen en te laten meewerken.

4. ECONOMISCHE VOORZIENINGEN

Wijkwinkelcentra hebben een verzorgende functie die belangrijk is voor de leefbaarheid van de wijken/kernen. De gemeente zet in op behoud en versterking van de wijkwinkelcentra en faciliteert de toekomstbestendigheid van die centra mede door investeringen in de openbare ruimte.

De stadscentra hebben grote betekenis voor de eigen bevolking, de regio of zelfs bovenregionaal. Bewoners en bezoekers beoordelen een centrum op de aantrekkelijkheid, die (mede) wordt bepaald door de combinatie van functies, zoals cultuur, onderwijs, wonen en leisure en sportvoorzieningen. De concurrentiekracht van de stadscentra wordt bepaald door de ondernemers, vastgoedpartijen en de gemeente.

De gemeente Sittard-Geleen staat voor een integrale centrumaanpak met een bijbehorend uitvoeringsprogramma en heeft de afgelopen jaren bijzonder geïnvesteerd in de stedelijke kwaliteit van de centra. In beide stadscentra worden alle facetten in hun onderlinge samenhang aangepakt, zodoende wordt ingespeeld op de specifieke sterkten en kansen van elk centrum.

Het "Programma Integrale aanpak stadscentra Sittard en Geleen" (juni 2013) gaat uit van het volgende:

- Compacter maken van het kernwinkelgebied. Hierbinnen is de focus gericht op acquisitie en de aanpak van leegstaande winkelpanden.
- In de rest van het centrum wordt ingezet op functieverruiming en transformatie van leegstaande winkelpanden. Het realiseren van een compacter kernwinkelgebied is maatwerk en neemt veel tijd in beslag. Parallel hieraan loopt de transformatie van de aanloopstraten.
- Ondersteunende activiteiten en investeringen zijn gericht op aanpak leegstand, verbeteren van kwaliteit, sfeer en veiligheid, versterken promotie en evenementen.
- Centrummanagement is het platform voor ondernemers en vastgoedeigenaren. Zij bepalen feitelijk de aantrekkingskracht van de winkels in centra.

MEER INFORMATIE

In het stadsdeelprogramma 2013-2016 staat onze middellange termijnvisie op de (gewenste) ontwikkeling van onze wijken, buurten en dorpen. Actuele informatie hierover staat op de gemeentelijke website: www.sittard-geleen.nl/leefbaarheid. Hier kunt u de stadsdeelprogramma's ook digitaal bekijken.

Voor meer informatie over de gemeentelijke activiteiten kunt u contact opnemen met de stadsdeelmanager en de wijkcoördinator in het stadsdeel.

De grotere projecten hebben een eigen informatie-site. Zo kunt u voor meer informatie over de binnenstedelijke ontwikkeling en projecten terecht op www.zitterdrevisited.nl. Ook in de Stadskrant kunt u veel informatie terugvinden.

Altijd op de hoogte zijn van beleidsontwikkelingen, nieuwe regelingen, subsidiemogelijkheden en

werkzaamheden in uw buurt? Meld u dan aan voor de e-mail nieuwsbrief van de gemeente Sittard-Geleen op www.sittard-geleen.nl

Met vragen, meldingen of ideeën over de leefomgeving kunt u terecht bij het Klant Contact Center 14046 of www.sittard-geleen.nl of via callcenter@sittard-geleen.nl.